

VEISTE KEHAKEEL

Loomade, eriti pullide käitumise tundmine võib aidata vähendada ohtlikke olukordi laudas ja isegi päästa elu. Samuti aitab loomade kehakeele tundmine parandada nende pidamistingimusi, sest stressis loomade hulk karjas on pidamistingimuste ja heaolutaseme parimaks indikaatoriks.

Lüpsirobotite kiire levikuga on farmides vähenenud inimese ja looma vahetute kontaktide vajadus, kuid täielikult neid vältida pole võimalik. Kuigi tööjõu optimeerimisega püütakse saavutada tootmise efektiivsuse tõusu, on asja negatiivne külg see, et töötajatel ei jätku enam aega loomade jälgimiseks. Siiski on loomade käitumisharjumused need indikaatorid, mis näitavad, kas loomadel on laudas hea olla.

Näiteks meeldib nii vasikatele, lehmadele kui pullidele pärast asemelt tõusmist ennast sirutada ja seejärel lõdvestuda, et võtta seismiseks mugav asend. Kui loom ei taha maha heita ja/või seisab langetatud pea ja kaardus seljaga, siis viitab see heaolu-probleemidele.

Loomad, kelle harjumuspärasest liikumisvabadusest on piiratud, võivad muutuda agressiivseks, mille väljenduseks on mõirgamine, puskimine ja löömisliigutused. Need on kindlad stressitunnused ja selliste loomadega toimetades tuleb olla äärmiselt tähelepanelik. Sageli ongi loomade käitumine ainuke vihje sellele, et nad on stressis.

Veise tujudest võib saada aimu, kui jälgida tema saba. Kui saba ripub vabalt, on loom rahulik ja tunneb end mugavalt, kui aga saba on tõmmatud jalgade vahele, on loom kas haige, hirmunud või tal on külm. Indleva, ähvardava või uuriva looma saba ripub, kuid hoiab kehast eemale, ning keerdunud sabaga loomal on ilmselt mängutuju.

Pulle võib oma suuruse ja iseloomu tõttu pidada kõige ohtlikumateks koduloomadeks. Kõikide pullidega seotud protseduuride puhul tuleb kindlasti võrdsel määral arvestada nii inimese ohutuse kui looma heaoluga. Kõik, kes pullidega töötavad, peavad olema võimelised ära tunda nende ähvardushoiakuid ja hindama pulli tuju. See on ainus võimalus, et olla valmis ja võimeline reageerima pulli rünnaku korral.

Pulli "kõrgendatud" huvi ilmnemisel ei tohiks inimene teha kiireid liigutusi, vaid üritama sujuvalt taganeda välja looma ohutsoonist ehk põgenemistsoonist, mis on pullidel umbes 6 meetrit ümber looma. Põgenemistsoon on kaugus, milleni loom lubab endale läheneda, ilma et tal tekiks soovi põgeneda. Lehmade põgenemistsoon on umbes 2 meetrit. Siiski on iga üksiku looma ohutsoon erinev, sõltudes looma temperamendist. Taganedes tuleb jälgida looma seni, kui olete jõudnud turvalisse kohta. Pullile selja keeramine ja jooksmine kutsub looma teid taga ajama ja suure tõenäosusega on ta teist kiirem.

Põhimõtteliselt kehtib sama ka äsjapoeginud mullikate kohta, kes kaitsevad oma vasikat ja võivad muutuda agressiivseks.

Kuidas ära tunda ähvardust. Ähvardavad asendid ja kehahoiakud on kaitseinstinkti väljendus ning tingitud erinevatest põhjustest, peamiseks on territooriumi või emaslooma kaitsmine kas inimese või konkurendi eest. Kaitsereaktsiooni aktiveerib ka looma välja viimine tavapärasest keskkonnast, tema "nurka ajamine", eemale peletamine sööda või jootmiskoha juurest ja näiteks inimese ootamatu sattumine looma ohutsooni. Talitajatel tuleks arvestada, et veiste nägemisraadius on umbes 330 kraadi, mis tähendab, et otse ette vaadates tekib neil "pime nurk", mis jääb puusanukkidest tahapoole. Seepärast tuleks loomale alati

läheneda kas eest või küljelt. Laudas liikudes peaks inimene oma kohalolekust märku andma näiteks rahuliku rääkimisega.

Kui inimene satub pulli põgenemistsooni, asetab see looma olukorda, kus ta peab otsustama, kas rünnata või põgeneda.

- Sellises olukorras üritab pull end näidata võimalikult suurena, keerates end küljega sissetungija poole ja ajades selja kүүru. Samal ajal on ta pea langetatud ja silmi pungitades raputab loom pead kiiresti küljelt küljele. Ka looma turjakarvad on ähvarduse korral tõstetud.
- Otseseks ähvarduspoosiks on ka pea langetamine ja kaela painutamine ähvardatava suunas.
- Esijalgadega maapinna kraapimine ning allapanu või pinnase loopimine, sarvede või pea hõõrumine vastu maad on samuti märgid, mis näitavad, et loom on agressiivne ja ähvardav. Sellisele käitumisele võib järgneda lühike kiire rünnak.

Kui konkurent või inimene jõuab enne rünnakut 6 meetri tsoonist väljuda, siis ähvardanud pull sageli loobub ründamisest.

Inimene, kes viibib pulli territooriumil, peab esimeste ähvardamise märkide nägemisel kiiresti eemalduma pullist ja väljuma aedikust juba eelnevalt läbi mõeldud taganemisteed kasutades.

Inimesed ei tohi pullidega tegeledes viibida laudas üksi ja kunagi ei tohi tekkida olukorda, kui talitaja jääb pulli poole seljaga. Kõik pullid on küll iseloomult erinevad, kuid potentsiaalselt ohtlikud. Ka kõige rahulikud pull võib mingil hetkel "ära pöörata" ja isegi kogenud talitajat ohtlikult vigastada või halvemal juhul koguni tappa. Eriti ei saa usaldada piimatõugu pulle, ja mida vanem on pull, seda tujukam ta on, ehk seda sagedamini on tal halb tuju.

Pull kasutab indleva lehma juurde jõudmiseks jõudu. Seega ei tohi tema teele ette jääda ning tuleb olla eriti ettevaatlik, kui lehmadel või mullikatel on innaaeg.

Lisaks pullidele tuleb ettevaatlik olla ka talitades tiineid mullikaid ja äsjapoeginud noori lehmi, kes oma vasikat kaitsevad. Meeles tasub pidada, et mõned loomad ei väljenda ähvarduse märke enne ründamist ja võivad rünnata ilma ühegi nähtava põhjuseta. Loomadesse, kes üritavad inimest jälitada, "patrullivad" mööda aediku piirjooni, indlevad või häälitsevad ähvardavalt, tuleb samuti suhtuda äärmise ettevaatusega.

Loomade hooldamisel on äärmiselt suur mõju nende temperamendile, kuid sageli sellega ei arvestata. Näiteks pullvasikaid ei tohi mitte kunagi narrida, kohelda julmalt-toorelt, nendega ei tohi mängida nagu lehmvasikatega seda mõnikord tehakse. Pullvasikaid ei tohiks ka jõuliselt sügada ei pea pealt ega sarvede piirkonnast, sest selline tegevus julgustab vasikaid puksima ning looma vanemaks saades on sellisest harjumusest teda raske vöörutada.

Turvalisuse tagamiseks tuleb uusi töötajaid ja lauda küllastajaid alati teavitada agressiivsete loomade olemasolust.

Infolehe koostamisel on kasutatud erinevaid internetis avaldatud materjale